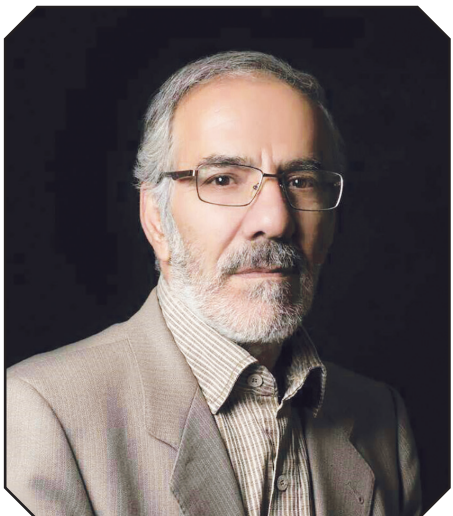

رفراندوم؛

برگی از اوراق خاخراتم!

قسمت سی ام

محمد رجبی

نفو قرارداد ننگین توسط دولت انقلابی

در بیانیه وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران چنین آمده بود: به پیشنهاد هیئت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران و تصویب شورای انقلاب اسلامی، قانون و مصوب ۲۱ مهرماه ۱۳۴۳ راجع به اجازه استفاده مستشاران نظامی آمریکا در ایران از مصونیت‌ها و معافیت‌های قرارداد وین (کاپیتولاسیون) از تاریخ ۵۸/۲/۲۳ لغو شد.

حق قضاوت کنسولی؛ کاپیتولاسیون؛ موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی کاپیتولاسیون و تبعید امام، معصومه جمشیدی، پژوهشگره باقرالعلوم قیام ۱۵ خرداد به روایت اسناد ساواک، تهران، مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات رنج رایگان؛ خاطرات دکتر حسین خطیبی، به کوشش مرتضی رسولی پور، نشر نوگل

ادامه دارد...

در ایران بکنند، مصون هستند. آقا من اعلام خطر می‌کنم، ای ارتش ایران من اعلام خطر می‌کنم، ای سیاسیون ایران من اعلام خطر می‌کنم... والله گناهکار است کسی که فریاد نکند. ای سران اسلام به داد اسلام برسید. ای علمای نجف به داد اسلام برسید. ای علمای قم به داد اسلام برسید...

امام افزود: «آمریکا از انگلیس بدتر، انگلیس از آمریکا بدتر، شوروی از همه بدتر، همه از هم بدتر، همه از هم پلیدتر؛ اما امروز سروکار ما با این خبیث‌هاست. با آمریکا است. رئیس‌جمهور آمریکا بداند، این معنا را که منفورترین افراد دنیاست پیش ملت ما... تمام گرفتاری ما از این آمریکاست. تمام گرفتاری ما از این اسرائیل است، آمریکا هم از آمریکاست...» امام همچنین در بیانیه‌ای که همان روز صادر کرده بود، تأکید کرد: «دنیای بداند که هر گرفتاری‌ای که ملت ایران و ملت مسلمان دارند از اجانب است، از آمریکاست، ملل اسلام از اجانب عموماً و از آمریکا خصوصاً متنفذ است.»

کاپیتولاسیون سند بردگی ملت ایران

امام در این بیانیه از کاپیتولاسیون به عنوان «سند بردگی ملت ایران» یاد کرده بود.

بازداشت و تبعید آیت‌الله خمینی

امام یک هفته پس از سخنرانی علیه کاپیتولاسیون بازداشت و به ترکیه تبعید شد اما این پایان پیامدهای تبعید آیت‌الله خمینی نبود که اول بهمن‌ماه همان سال حسنعلی منصور نخست‌وزیر که تصویب کاپیتولاسیون و تبعید امام، بنام وی ثبت شده بود توسط یکی از اعضای هیئت‌های مؤتلفه اسلامی به نام محمد بخارایی ترور شد.

محور اصلی مبارزه علیه شاه

مخالفت با قانون تبعیض‌آمیز کاپیتولاسیون به یکی از محورهای اصلی مبارزات و مطالبات انقلابیون از شاه، تبدیل شد و سرانجام بعد از سال‌ها مبارزه و درحالی‌که چند ماه از پیروزی انقلاب می‌گذشت، در ۲۳ اردیبهشت ۱۳۵۸ بر اساس مصوبه شورای انقلاب به صورت رسمی و برای همیشه لغو شد.

رسید. در ۲۱ مهر ۱۳۴۳ حسنعلی منصور نخست‌وزیر وقت این لایحه را به صورت ناگهانی به مجلس شورای ملی برد.

حسین خطیبی نایب‌رئیس وقت مجلس شورای ملی که در آن روز به جای عبدالله ریاضی رئیس مجلس، مدیریت جلسه را بر عهده داشت، حسین خطیبی نایب‌رئیس مجلس، درباره چگونگی تصویب این لایحه می‌گوید: «یک‌باره دیدم منصور با کلیه وزیران کابینه وارد مجلس شدند، تعجب کردم زیرا لوایح موجود اهمیتی نداشت که همه کابینه در جلسه حاضر شوند. پس از لحظاتی بی‌مقدمه دکتر ناصر یگانه که وزیر مشاور در امور پارلمانی بود، برخاست و با قید سه فوریت تقاضا کرد این لایحه در دستور قرار گیرد. غافلگیر شدم... بر طبق آیین‌نامه مجلس، اگر هیئت دولت با قید فوریت، تقاضای تغییر دستور جلسه مجلس را می‌کرد می‌بایست در مورد آن رأی‌گیری شود و اگر تصویب می‌شد، دستور جلسه تغییر می‌کرد و تقاضای دولت مقدم بود. رأی‌گرفتن اکثریت موافقت کردند، چون اکثر نمایندگان عضو حزب ایران نوین بودند و به این ترتیب لایحه مطرح شد.»

بررسی و تصویب مجلس

مجلس شورای ملی بررسی این لایحه را در دو نوبت ۴ ساعته انجام داد. ۸ ساعتی که پر بود از نطق‌های تند مخالفان پرشمار علیه طرح این موضوع، اما سرانجام از ۱۳۶ رأی مأخوذه لایحه موردنظر با ۷۴ رأی موافق و ۶۱ رأی مخالف تصویب شد.

اعتراض آیت‌الله خمینی، به تصویب لایحه

در پی تصویب این لایحه، آقای خمینی، در روز چهارم آبان ۱۳۴۳ خورشیدی، اقدام رژیم را به شدت موردانتقاد قرارداد. امام طی سخنانی که در حضور جمع کثیری از روحانیون و مردم قم ایراد کرد، گفت: «... عزت ما پای کوب شد، عظمت ایران از بین رفت، عظمت ارتش ایران را پای کوب کردند. قانونی را به مجلس بردند که در آن ما را ملحق کردند به پیمان وین... که تمام مستشاران نظامی آمریکا با خانواده‌هایشان، با کارمندان فنی‌شان با کارمندان اداری‌شان، با خدمه‌شان... از هر جنایتی که

دوره یعنی سال ۱۹۲۷ میلادی صادر شد. به‌هرحال، آنچه از ۱۳۰۷ هجری شمسی توسط رضاخان به‌عنوان اعلام لغو کاپیتولاسیون آغاز شد، در دوران فرزند وی، به فراموشی سپرده شد!

احیای دوباره کاپیتولاسیون در ایران

آغازگر دعوت آمریکایی‌ها به ایران پس از جنگ جهانی دوم و واگذاری امتیازات قضایی و امنیتی به آنان قوام‌السلطنه بود. اولین دسته از نیروهای نظامی آمریکا تحت عنوان «میسون نظامی»، آذر ۱۳۲۱ خورشیدی همزمان با دوره نخست‌وزیری قوام‌السلطنه با مصونیت‌های قضایی وارد ایران شدند. در دوران حکومت دولت سهیلی، نیز قراردادهای دیگری در زمینه استخدام مستشاران آمریکایی، به پنهان اصلاح سیستم اداری ارتش به امضا رسید که هریک از آنها دربرگیرنده امتیازات خاصی برای خانواده‌ها و وابستگان نظامیان آمریکایی بود؛ اما نقطه اوج این امتیازدهی‌ها، به دوران نخست‌وزیری حسنعلی منصور و اسدالله علم، بازمی‌گردد. در همین دوران بود که لایحه کاپیتولاسیون در مجلس شورای ملی مطرح شد.

پس از انقلاب سفید، تصویب کاپیتولاسیون

این لایحه پس از برگزاری رفراندوم انقلاب سفید و تصویب لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی که هر دو با انتقادات فراوانی از سوی محافل مذهبی و در رأس آنها آیت‌الله خمینی قرار گرفت، در مجلس طرح شد.

محمدرضا شاه و تضمین امنیت مستشاران آمریکایی

برداشتن موانع حقوقی و قانونی حضور نیروهای آمریکایی در ایران و تضمین امنیت آنان برای شاه اهمیت داشت، به‌ویژه آنکه وی برای اجرای سریع اصلاحات اقتصادی و سیاسی، زیر فشار آمریکا قرار گرفته بود. در این شرایط احیای نظام کاپیتولاسیون باهدف اعطای مصونیت سیاسی و کنسولی به اتباع آمریکایی در ایران در دستور کار دولت قرار گرفت. این چنین بود که لایحه کاپیتولاسیون در ۱۳ مهر ۱۳۴۴ ه - خورشیدی، در کابینه علم و در مرداد ۱۳۴۳ در مجلس سنا به تصویب

هواداران استبداد سابق، بداندن چرا انقلاب شد

در روز سه‌شنبه ۲۱ مهر ۱۳۴۳ لایحه قضاوت کنسولی مشهور به کاپیتولاسیون، با وجود مخالفت گروه کثیری از وکلای مردم، در جلسه‌ای پرتنش از تصویب اکثریت نمایندگان مجلس شورای ملی گذشت.

واژه کاپیتولاسیون

به معنی انعقاد عهدنامه و قرارداد و یا خود عهدنامه و مفهوم عام حقوقی آن عبارت است از: پیمان‌هایی که حقوق قضاوت کنسولی و حقوق پرون‌مرزی را به کشور دیگری در قلمرو حاکمیت ملی کشور میزبان اعطا می‌کند.

کاپیتولاسیون در ایران

مقررات کاپیتولاسیون اگرچه از دوران صفویه به‌صورت ناآهسته در مورد تجار و اتباع اروپایی رعایت می‌شد.

عهدنامه ترکمانچای

اما به‌صورت قانون، از دوران قاجار و در پی جنگ‌های ایران و روس به اجرا درآمد. این مقررات برای اولین بار در ۱۸۲۸ میلادی به‌موجب عهدنامه ترکمانچای از طرف دولت روسیه تزاری بر ایران تحمیل شد. پس‌از آن بود که انگلستان و سایر کشورهای اروپایی رسماً از این امتیاز بهره‌مند شدند.

مصونیت اتباع روسیه در ایران

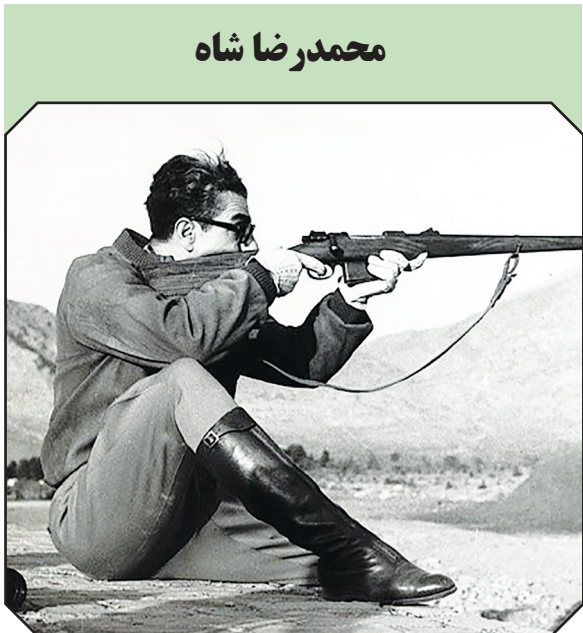
فصل هفتم، هشتم و نهم معاهده ترکمانچای که به مسائل حقوقی و جزایی اتباع روسیه در ایران مربوط است، مهم‌ترین قسمت عهدنامه بود؛ چراکه با اجرای این فصول رژیم کاپیتولاسیون به نفع روس‌ها برقرار شد.

شوروی و قرارداد استعماری تزار

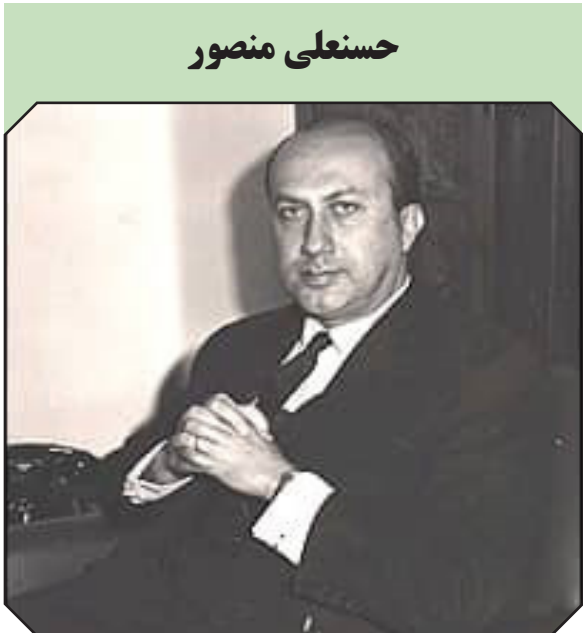
اگرچه در ۱۹۲۱ میلادی، یک روز قبل از کودتای سید ضیاءالدین طباطبایی، شوروی به‌طور یک‌جانبه کاپیتولاسیون را به‌عنوان نهاد استعماری تزارها لغو کرد اما معاهده کاپیتولاسیون منعقد شده با تزارها ۹۹ ساله بود.

لغو کاپیتولاسیون توسط رضاشاه

دستور رضاخان برای لغو این امتیاز درست در پایان

محمدرضا شاه

حسنعلی منصور

اسدالله علم

جدول خیابان سطل آشغال نیست

این‌جانب با چشم خود دیده‌ام کارگران شهرداری هنگام جارو کردن خیابان‌ها، آشغال‌ها را به‌جای اینکه جمع کنند و در سطل زباله و یا گاری حمل زباله بریزند، در جدول خیابان رها می‌کنند و باعث بدآموزی برای دیگران می‌گردند و متأسفانه بارها تذکر داده شده ولی اثری نداشته است. با چشم خود دیدم کودکی آشغال مغازه پدرش را در جدول خیابان ریخت و وقتی با زبان خوش و کودکانه به او تذکره دادم که چنین کاری درست نیست به من گفت پدرم گفته در جدول خیابان بریز.

این‌جانب به‌عنوان یک شهروند کازرونی و دوستدار محیط‌زیست، از شهردار محترم اعضای شورای محترم شهر تقاضا دارم مغازه‌داران عزیز و با فرهنگ تقاضا دارم آشغال و زباله خود را به‌جای ریختن در جدول خیابان، در سطل آشغال بریزند تا شهری تمیز و زیبا و دوست‌داشتنی داشته خود را در جدول‌های خیابان‌ها نریزند و از مردم عزیز و با فرهنگ کازرون خصوصاً مغازه‌داران عزیز و با فرهنگ تقاضا دارم آشغال و زباله خود را به‌جای ریختن در جدول خیابان، در سطل آشغال بریزند تا شهری تمیز و زیبا و دوست‌داشتنی داشته باشیم و مسافرانی که به شهر ما وارد می‌شوند از دیدن شهری تمیز و زیبا لذت ببرند.

سید مسعود سعیدی، شهروند و دوستدار کازرون

باکمال تأسف در شهر باستانی و با فرهنگ کازرون، اکثر مردم زباله و آشغال خود را در جدول‌های خیابان‌ها می‌ریزند و خیال می‌کنند که جدول خیابان، سطل آشغال است! اگر جدول خیابان پر از زباله و آشغال شود، هنگام بارندگی که باید آب در جدول خیابان حرکت کرده، آشغال و زباله مانع حرکت آب باران در جداول شده و آب در کف خیابان‌ها سرازیر می‌گردد و منظره نازیبایی به وجود می‌آید. باعث بوی بد و نامطبوع در سطح جدول‌ها و چهارراه‌ها می‌گردد، باعث زیاد شدن جانوران موذی مثل موش و غیره در جدول‌ها می‌شود.

تسلیت

گردآوری از: مرتضی راستی

خانواده های محترم: خَیَر، محمدی / نسیمی، ولی پور / اسکندریان، بریمی، رامشک، دانشی، مردانی، حنیف، فارسی، نوید، برزگر / عباس فرد، دلارام، رضایی / محقق نیا، پورنی / تالشان، سرافراز / حقیقی پور / دیوانی / حسینی فرد، مسافر، علیمردانی، برادران / مکاری پور / معنویان / دهداری / سیمی، محمودی، نسیمی / کریمی، دهقان مشتانی / دهقانی، وارث / خنشا، معقولی / چراغی، میرزایی، گلستان / شاه امیری، شریفیان پور، افشار، موسوی نژاد / نوروزی، مهبودی / نودری، حسینی / لک بالا، مهجور، پلنگ کش / ارشدی نیا، پورفرخ، هاشمی، رضایی / روزبه، قنبریان / خیراتی، بهزادی / دهقانی، شجاعی / نظریه، شاهدی پور / کشاورزی، جوکار / پاسبانی زاده / خواجه حسامی، حسامی / شفیع، ولی پور، رزمی / همایونی / کوشکی، دلگرم / قانع، خانی / افشاریان، افشاری نژاد / دهقان، کهن، مکاریان / نقیبی، دلپذیر / کشنی، اعتمادی پور / خلفی، احمدنژاد / نوروزی، اسکندری / داودی، ابراهیم پور / بازاریار، حسینی، داوطلب، راستی / جهانیان، پرنیا / جوکار / درستکار، راسخ / عمویی / نوروززاده، اولیایی / یعقوب نژاد، شهیدان / شجاعی، مسافر، عیسی خانی، یزدانی / مرادی، رضاییان پور / جوکار / حق شناس، سرکار / ضیایی، ارغوان / صالحی فرد، دهقانی / گلبنگ، شفیع / سبزی، رحمانی مقدم، برزویی / مهران پور، میرشکاری / سیمی، محمودی، شفیع، مزارعی، صمیمی، زارع / زارع، بلندنظر، دهقانیان فرد / حسنی، قربانی پور، توفیقی / مشکین، قائدی، راهنا / برومند، اله ستا / زال زاده، مؤذنی، رضوی زاده / محمودی، ترکمان، بازاریار، دولتخواهی، جامعی نژاد / رحیمی کازرونی، معتمدی / نظرپور، عباس نیا / حقانی، جوکار / پهلوانی مصیبت وارده را تسلیت عرض نموده، شادی روح در گذشتگان و دوام عمر بازماندگان محترم را از درگاه خداوند متان مسألت دارد.

هفته نامه طلوع جنوب